

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦСЛУЖБИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Політологія. Національна безпека»
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 06 від 18.11.2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І.С.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Спецслужби в системі національної безпеки
Викладач (-і)	Дерев'янка Сергій Миронович
Контактний телефон викладача	+38(096)017-48-20
Е-mail викладача	serhii.derevianko@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4135
Консультації	Середа, 15.00-16.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна «Спецслужби в системі національної безпеки» є вибірковою компонентою освітньо-професійної програми підготовки фахівців з політології за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти денної та заочної форми навчання. Предметом вивчення навчальної дисципліни є концептуальні та правові основи, діяльність спецслужб як важливої складової сектору безпеки та оборони в системі забезпечення національної безпеки України та інших держав. Складається з двох змістовних модулів : «Спецслужби в системі національної безпеки: поняття, структура, повноваження, діяльність» та «Служба безпеки України як державний орган спеціального призначення». Форми освітнього процесу : лекції, семінарські заняття, самостійна робота, підготовка індивідуального науково-дослідного завдання та ін. Підсумковий контроль – залік.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни «Спецслужби в системі національної безпеки» є формування у здобувачів розуміння концептуальних засад місця та ролі спецслужб в системі національної безпеки, знання правових основ їх діяльності; оволодіння практичними навичками аналізу завдань, стану, актуальних проблем діяльності спецслужб України та інших країн, що необхідно як з пізнавальною метою, так і для подальшої професійної діяльності. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: • з'ясування місця та ролі спецслужб як складової сектору безпеки і оборони в системі національної безпеки України та інших країн; • з'ясування видів, завдань і функцій, правових основ діяльності спецслужб; • вивчення основних напрямів діяльності Головного управління розвідки Міністерства оборони України (воєнна розвідка), Служби зовнішньої розвідки України, Управління розвідки Адміністрації Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України та інших спецслужб; • аналіз правових основ, завдань і діяльності Служби безпеки України.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Вивчення навчальної дисципліни “Спецслужби в системі національної безпеки” спрямоване на набуття компетентностей, визначених «Стандартом вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 052 Політологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затверджений та введений в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2020 р. № 911. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/052-Politologiya-bakalavr.28.07-1.pdf, а саме : <u>Інтегральна компетентність:</u> ІК 01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосовуванням теорій та методів політичної науки. <u>Загальні компетентності:</u> ЗК 01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.	

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 01 Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки, загальної теорії національної безпеки, структуру, принципи забезпечення національної безпеки, складові сектору безпеки і оборони.

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК 09 Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

СК 10 Здатність аналізувати основні проблеми забезпечення сфер національної безпеки, зрозуміло надавати оцінку тенденціям розвитку державної політики у сфері національної безпеки, аналізувати доктрини та стратегії національної безпеки іноземних держав та визначати потенційний негативний вплив їх реалізації на національну безпеку України.

СК 11. Здатність аналізувати основні проблеми забезпечення сфер національної безпеки, зрозуміло надавати оцінку тенденціям розвитку державної політики у сферах національної безпеки, аналізувати доктрини та стратегії національної безпеки іноземних держав та визначати потенційний негативний вплив їх реалізації на національну безпеку України.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни				
лекції		10 год / 4 год		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		20 год / 6 год		
самостійна робота		60 год / 80 год		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
5	052 Політологія	3	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	семін. заняття	сам. роб.
Змістовий модуль № 1. Спецслужби України : поняття, структура, повноваження, діяльність				
Тема 1. Національна та державна безпека України: поняття, засади забезпечення та система. Сектор безпеки і оборони України.		2		4
Тема 2. Спеціальні служби України : поняття, види, завдання та функції		4		4
Тема.3. Генеза виникнення, становлення та розвитку спецслужб в Україні			4	8
Тема 4. Політико-правові засади діяльності спецслужб в Україні		2		6
Тема 5. Головне управління розвідки Міністерства оборони України (військова розвідка)			2	4
Тема 6. Служба зовнішньої розвідки України			2	4
Тема 7. Управління розвідки Державної прикордонної служби України. Державне управління охорони України та інші спецслужби			4	8

Змістовий модуль № 2. Служба безпеки України як державний орган спеціального призначення			
Тема 8. Правові засади діяльності Служби безпеки України	2		4
Тема 9. Закон України «Про Службу безпеки України» та інші акти законодавства України, що регулюють діяльність Служби безпеки України		2	6
Тема 10. Завдання і засади діяльності, повноваження та права Служби безпеки України		2	4
Тема 11. Система і організація діяльності Служби безпеки України		2	4
Тема 12. Кадри СБУ : склад, вимоги, правове регулювання		2	4
Разом:	10	20	60
<i>Перелік питань для обговорення на лекціях та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи й самоконтролю, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання розміщені на сторінці навчальної дисципліни в системі дистанційного навчання Університету.</i>			
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми навчальної дисципліни – 20 балів (з них 15 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення). 4) написання тематичних тестів – 10 балів. Загальна кількість – 100 балів.		
	Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS
	90-100	відмінно	A
	80-89	добре	B
	70-79		C
	60-69	задовільно	D
	50-59		E
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F
Оцінка за залік			
зараховано			
незараховано			
Вимоги до письмових робіт	Виконання контрольної письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання контрольної письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні елементи політик і практик; знання теоретичних засад, завдань, методів; знання конкретних джерел та практичної діяльності досліджуваних структур. 3) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для		

	отримання підсумкової оцінки. Здобувач, який не написав контрольну роботу, вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачені з даної навчальної дисципліни. Структура оцінювання відповідей на запитання: 1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про діяльність спецслужб або одиничні конкретні факти. 5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих фактів, подій з діяльності спецслужб або допускає значні помилки; не володіє термінами і поняттями; узагальнення відсутні. 8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває діяльність спецслужб в рамках питання із значними прогалинами та розривами; демонструє знання найбільш важливих фактів, подій, але допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні. 13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває діяльність спецслужб в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості фактів, подій, явищ, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій. 18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває діяльність спецслужб в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних фактів, подій; на високому рівні володіє термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми. Контрольна робота здобувачами денної форми навчання виконується на семінарському занятті після завершення вивчення першого модуля. Здобувачі заочної форми навчання повинні здати її в електронному вигляді у термін до 15 листопада.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь студентів у семінарських заняттях також є обов'язковою умовою успішного оволодіння курсу. Пропонуються наступні форми роботи : виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. Оцінці підлягають : рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки усних відповідей можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, наукових статей тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, узагальнення та висновки. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями: – «відмінно» (90-100 балів) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної

	дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» (70-89 балів) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» (50-69 балів) – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» (0-49 балів) – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації : візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; усі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно з дотриманням вимог академічної доброчесності
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни, відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль рівня знань і успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки на підставі даних поточного контролю, яким оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних науково-дослідних проєктів, контрольних (тестових) робіт..
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Політика курсу</u> полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. <u>Академічна доброчесність</u>: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних	

пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету й визначені локальними нормативними актами, з якими можна ознайомитися за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 16.00 год.

Неформальна освіта: Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

Можливе зарахування окремих тем через проходження відповідних курсів на дистанційних платформах:

Інформаційна безпека. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/інформаційна-безпека/>

Розсекречені : онлайн курс про роботу з архівами КДБ. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5161>

Основи кібергігієни. Безпека. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/bytes/cyber-hygiene-security?entrypoint=topic&value=32>

8. Рекомендована література

Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України : монографія. Київ : Талком, 2017. 576 с.

Військова розвідка : навч. посіб. / упоряд. : С. О. Пахарєв, І. О. Луценко, А. П. Наконечний, Д. В. Зайцев. Київ : Видавничо-поліграф. центр «Київський університет», 2022. 332 с.

Гвоздь В. І. Воєнна розвідка України на зламі другого тисячоліття. Київ : Борисфен Інтел, 2017. 320 с.

Гвоздь В. І. Історичні, правові і політичні аспекти розвідувальної діяльності держави : монографія. Київ : «Борисфен Інтел», 2018. 576 с.

Головне управління розвідки Міністерства оборони України. Історія, сучасний стан, основні нормативні акти, коментарі і роз'яснення / Петков С. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2022. 502 с.

Гордієнко С. Г., Доронін І. М. Державна безпека України в сучасних умовах: проблеми компетенції державних органів. *Інформація і право*. 2021. № 2(37). С. 81–93.

Дерев'янка С. М. Безпековий вимір народовладдя в умовах гібридної війни. *Держава і право: зб. наук. пр. Серія. Політичні науки*. Вип. 87 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. С. 308–318.

Дерев'янка С. М. Гібридна війна : інформаційно-безпековий вимір. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія* / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Одеса : Гельветика, 2024. Вип. 18. С. 101–113.

Дерев'янка С. Державна безпека. *Національна безпека України* : навчальний посібник / С. М. Дерев'янка, Ю. В. Кобець, Т. Б. Мадрига та ін. ; за заг. ред. В. В. Марчука. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 36–64.

Дерев'янка С. Клюба Р. Зловживання обмеженнями прав і свобод людини в умовах воєнного стану: загрози та наслідки для демократичного устрою. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія* / Карпатський національний університет імені Василя

Стефаника. Одеса : Гельветика, 2025. Вип. 21. С. 102–110.

Дерев'янка С. М. Обмеження політичних прав громадян в умовах воєнного стану: політико-правові підстави. *Держава і право: зб. наук. праць. Серія. Політичні науки*. Вип. 93 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 26–38.

Дерев'янка С. М. Спроби легітимації рашистського окупаційного режиму через референдум та їх нікчемність. *Держава і право: зб. наук. пр.* Вип. 91 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2022. С. 249–261.

Державна охорона в Україні в умовах правового режиму воєнного стану: навч. посіб. / за заг. ред Микитюка М. А. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2023. 416 с.

Державна прикордонна служба України. Історія, сучасний стан, основні нормативні акти, коментарі і роз'яснення / Петков С., Журавльов Д., Дрозд О., Копотун І., Коропатнік І., Петков В., Сєдих Ю., Шарашенідзе А., Бортняк В. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2022. 510 с.

Дзьобань О. П., Настюк В. Я., Белєвцева В. В. Проблеми захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій ХХІ століття : монографія. Харків : Право, 2013. 295 с.

Завадська О. В. Статус поняття «спецслужби» в українській та англійській лінгвокультурах : лексико-семантичний аналіз. *Studia linguistica: збірник наукових праць* / КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. Вип. 6, ч. 2. С. 48–54.

Ляковська С. П. Історія розвідки і контррозвідки в Україні у запитаннях та відповідях : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 : Історія розвідки і контррозвідки в Україні у запитаннях та відповідях. Нац. акад. Служби безпеки України. Київ : Нац. акад. СБУ, 2019. 267 с.

На сторожі безпеки держави: українській спецслужбі - 10 років : зб. публіцистичних матеріалів про окремі аспекти діяльності Управління Служби безпеки в Івано-Франківський області. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2002. 160 с.

Нариси з історії розвідки суб'єктів державотворення на теренах України / В. В. Цибулькін, Л. М. Рожан, Д. В. Веденєєв та ін.; заг. ред. П. Д. Морозов. Київ, 2011. 535 с.

Нездоля О. І. Спецслужби і влада України. Донецьк : Каштан, 2011. 775 с.

Пик С. М. Таємна дипломатія і розвідка у міжнародних відносинах : підручник / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 491 с.

Пилипчук В. Г. Система організації управління і правового забезпечення діяльності спецслужб (досвід країн Європейського Союзу та Північної Америки) : аналіт. доп. / В. Г. Пилипчук, М. О. Будаков, В. М. Гірич ; Нац. ун-т стратег. дослідж. Київ : НІСД, 2012. 52 с.

Правові засади взаємодії військовослужбовців Управління державної охорони України з представниками засобів масової інформації : [навч. посіб.] / [О. Б. Горова та ін.] ; Управління державної охорони України [та ін.]. Ужгород : Інститут Управління державної охорони України, 2021. 221 с.

Роль і місце національної спецслужби в історії українського державотворення. Київ : ВПЦ «Київський Університет», 2017. 183 с.

Роль і місце національної спецслужби в історії українського державотворення : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 17 берез. 2017 р. / Служба безпеки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [упоряд.: О. О. Харіна, Т. О. Давидова, О. І. Матяш]. Київ : Нац. акад. СБУ, 2017. 357 с.

Сідак В. С. Національні спецслужби в період Української революції 1917-1921 рр. (невідомі сторінки історії) : Ін-т історії України Нац. акад. наук України, Акад. Служби безпеки України. Київ. : Альтернативи, 1998. 317 с.

Скрипник О. Розвідники, народжені в Україні. Київ : Ярославів Вал, 2011. 624 с.

Скрипник О. В. Українська розвідка. 100 років боротьби, протистоянь, звершень. Київ : АДЕФ-Україна, 2019. 341 с.

Служба безпеки України : історія та сучасність : до 20-ї річниці створення / [В. Г. Рокитський, О. Ф. Белов, В. П. Варганов та ін.]. Київ : Корбуш, 2012. 383 с.

Служба Безпеки України. Історія, сучасний стан, основні нормативні акти, коментарі і роз'яснення / Петков С. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2022. 560 с.

Служба безпеки України як складова системи протидії організованих злочинності та корупції : монографія / [Ю. Р. Гавдьо та ін.] ; за заг. ред. проф. Г. В. Новицького ; Служба безпеки України, Нац. акад. Служби безпеки України. Київ : НА СБУ, 2021. 143 с.

Служба зовнішньої розвідки України = Foreign intelligence service of Ukraine : історія і сьогодення : [кн.-альбом] / [авт.-упоряд. О. В. Скрипник ; за ред. Г.О. Ілляшова ; фото: М. В. Молдаванова та ін.]. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : АДЕФ-Україна, 2013. 111 с.

Служба зовнішньої розвідки України. Історія, сучасний стан, основні нормативні акти, коментарі і роз'яснення / Петков С. В., Копотун І. М., Коропатнік І. М., Кривенко О. В., Ануфрієв М. І., Курилюк Ю. Б. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2022. 508 с.

Шевченко А. Воєнна розвідка України. У небі, на морі, на землі. Книжка від ГУР МО / Передмова К. Буданова. Київ : Yakaboo Publishing, 2023. 192 с.

Шилін М. О., Дерев'янка С. М. Концептуальні засади визначення стратегії забезпечення державної безпеки України. *Держава і право*: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 97 / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2025. С. 104–117.

Шилін М., Дерев'янка С. Мета і завдання державної політики України із забезпечення державної безпеки: проблеми визначення в чинному законодавстві та можливі шляхи їх вирішення. *Координати публічного управління : Електронне наукове фахове видання*. 2025. № 1(4). С. 718–738.

Ярмиш О., Бернацький Б. «Лицарі плаща й кинджала» (Українська історія крізь призму діяльності спецслужб). Харків : Фоліо, 2023. 448 с.

Biliusov, Yevhen; Chyzhov, Denys; Osaulenko, Andriy; Perehyhina, Raisa; Derevianko, Serhii. International institution in the mechanism for the protection of human rights and freedoms in the national security context. *Revista Cuestiones Políticas, Volumen 40, Número 73. Julio – Diciembre, 2022*: pp. 108–127.

Інформаційні ресурси

Головне управління розвідки : офіційний веб-сайт URL: <https://gur.gov.ua>

Міністерство оборони України: офіційний вебсайт. URL: <https://mod.gov.ua>

Служба безпеки України : офіційний вебсайт. URL : <https://ssu.gov.ua/>

Служба зовнішньої розвідки України : офіційний вебсайт. URL: <https://szru.gov.ua>

Управління державної охорони України: офіційний вебсайт. URL: <https://do.gov.ua>

Державна прикордонна служба України: офіційний вебсайт. URL: <https://dpsu.gov.ua/uk>

Сергій Дерев'янка,
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук